

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

 /проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

СЕМІОТИКА КУЛЬТУРИ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Культурологія»

Спеціальність 034 Культурологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Семіотика культури складена відповідно до освітньо-професійної програми «Культурологія», спеціальності 034 Культурологія, другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 7 від «30» червня 2021 р.).

Розробник: **Чікарькова Марія Юріївна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології

Викладач: **Чікарькова Марія Юріївна**, доктор філософських наук, професор кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

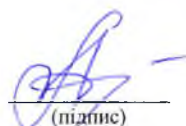

(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від “12” серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни — формування уявлень про знакову природу культури і представлення семіотики як засобу паттернізації культури.

Завдання курсу:

- представлення семіотики як засобу паттернізації культури;
- ознайомлення з генезою семіотики культури як міждисциплінарної науки;
- формування знань про структуру та якості знака і знакових систем, їхні види та форми прояву в культурі;
- розгляд здобутків основних семіотичних шкіл та особливості їхніх підходів до культури;
- засвоєння методологічних принципів семіотичного аналізу культури (за Р. Бартом, Ж. Бодрійяром, Ж. Дерріда, У. Еко тощо);
- оволодіння різними методиками інтерпретації культурних тестів;
- розуміння семіотичного потенціалу різних мов культури;
- усвідомлення проблем міжсеміотичного перекладу в культурі.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- ключові дефініції семіотики та семіотики культури (знак, знакова система, синтактика, семантика, прагматика, семіозис, семіосфера, культурний код, ентропійність у мистецтві тощо);
- основні етапи розвитку та базові положення провідних наукових досліджень у сфері семіотики культури;
- галузі семіотики, розділи семіотики культури та особливості їхнього розвитку;
- класифікації культур з точки зору семіотичного підходу;
- проблемні та дискусійні питання, пов'язані з формуванням семіотики культури;
- методи, прийоми та процедури семіотичного аналізу.

Вміти:

- характеризувати текст культури з точки зору його знакової природи;
- використовувати різні методи семіотичного аналізу;
- оцінювати та застосовувати лінгвістичні, паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби передачі інформації;
- розпізнавати, виокремлювати та досліджувати знакові системи різних культур.

Програмні результати:

- розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем (ПРН 1);
- аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач (ПР2).

У результаті вивчення дисципліни формуються наступні *загальні та фахові компетенції*:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ФК.1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів і контекстів.

ФК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.

ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.

ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.

ФК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

ФК 9. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни – Семіотика культури										
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових	лекції	практичні	самостійна робота	Індивідуальні заняття	
денна	5	1	6	49,6		22	22	136		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.												
	Історія формування семіотики культури												
Тема 1. Предмет семіотики	30	6	6			18							
Тема 2. Історія становлення семіотики культури	26	4	4			18							
Разом за ЗМ1	56	10	10			36							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2.												
	Основні знакові системи культури												
Тема 1. Семіозис культури	70	10	10			50							

Тема 2. Семіотика моди	33	6	6			25						
Тема 3. Семіотика комунікації	37	6	6			25						
Разом за ЗМ 2	124	12	12			100						
Усього годин	180	22	22			136						

Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Предмет та завдання семіотики	4
2	Семіотика як наука та метод	2
3	Історія становлення семіотики культури	4
4	Семіосфера культури (релігія, політика, наука, мистецтво)	10
5	Семіотика моди	4
6	Гастика та ольфакція як виміри семіотики повсякденності	2
7	Семіотика комунікації	6

Самостійна робота студента

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Семіотика та семіологія	25
2	Семіотика культури, семіотика мистецтва, семіотика релігії: точки зіткнення	23
3	Деструкція у сучасній масовій культурі	23
4	Семіотика моди Р. Барта	25
5	Міжкультурна семіотика комунікації	25

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

Під час вивчення дисципліни студент має право виконати одне науково-дослідницьке завдання, яке дає можливість покращити загальний бал. Завдання оцінюється максимально у 5 балів. Його тематика попередньо узгоджується з викладачем. Форма ІНДЗ – виступ на практичному занятті (5-7 хв.) з обов'язковим цитуванням наукової літератури (не менше 4-5 позицій). Альтернативна форма виконання ІНДЗ – підготовка тез для участі у конференції (тематика доповіді повинна відповідати тематиці дисципліни).

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1	Семіотика аніме.	
2	Житло як семіотичний об'єкт.	

3	Семіотика класичного балету.	
4	Знаки-символи у мистецтві класицизму.	
5	Семіотика міста.	
6	Знак як транслятор культурного досвіду.	
7	Семіотика культури повсякденності.	
8	Гра як культурний феномен та семіотичне явище.	
9	Ритуально-релігійні семіотичні системи.	
10	Семіотика японських садів.	

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) робота, відповідь студента, створення цифрового контенту по темі та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засобами оцінювання виступають:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- створення інфографіки, інтелект-карти та словникової статті на задану тему;
- презентація на задану тему;
- доповідь на науковій конференції.

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

1. Аналітично порівняйте гендерні семіотичні системи у процесі спілкування.
2. Визначте предмет, призначення та завдання семіотики культури.
3. Визначте специфіку ритуально-символічного виміру їжі.
4. Визначте структуру та проблемне поле семіотики повсякденності.
5. Дайте загальну характеристику основних комунікативних моделей.
6. Дайте опис розвитку семіотики культури епохи Просвітництва.
7. Дайте опис семіотичних типів культур за М. Лотманом.
8. Диференціюйте денотативні та коннотативні функції їжі у контексті культури.
9. Диференціюйте основні типи та структуру семіотичних систем.
10. Диференціюйте природні та культурні семіотики. Поясніть проблемність їхнього розмежування.
11. Диференціюйте співвідношення семіотики та семіології.
12. Диференціюйте структурні частини невербальної семіотики.
13. Обґрунтуйте визначення культури як семіозису.
14. Обґрунтуйте етикет за столом як знакову систему.
15. Обґрунтуйте полікодовість сучасної комунікативної семіосфери.
16. Обґрунтуйте формування культурної ідентичності через семіосферу костюму.
17. Окресліть внесок Ч. Пірса у розвиток семіотики.

18. Окресліть значення семантизації речей у моді та процесі еволюції знакових смислів.
19. Окресліть проблеми міжсеміотичного перекладу.
20. Окресліть структурні елементи процесу комунікації.
21. Опишіть прояви деконструкції у мистецтві.
22. Охарактеризуйте вестиментарні моделі як сферу розповсюдження культурних кодів.
23. Охарактеризуйте ефект ентропійності у мистецтві та шляхи його подолання.
24. Охарактеризуйте іконізм як провідну тенденцію сучасної масової культури.
25. Охарактеризуйте комунікативну модель Г. Лассвела.
26. Охарактеризуйте комунікативну модель К. Левіна.
27. Охарактеризуйте комунікативну модель К. Шеннона та В. Вівера.
28. Охарактеризуйте комунікативну модель комунікації (модель Т. Ньюкомба).
29. Охарактеризуйте комунікативну модель М. де Флера.
30. Охарактеризуйте комунікативну модель П. Лазарсфельда та Б. Берельсона.
31. Охарактеризуйте комунікативну модель Ю. Лотмана.
32. Охарактеризуйте комунікативну модель Р. Якобсона.
33. Охарактеризуйте основні принципи культурних кодів (за М. Лотманом).
34. Охарактеризуйте семіозис фатичної комунікації.
35. Охарактеризуйте середньовічні корені семіотики культури.
36. Охарактеризуйте Стенфордську модель комунікації (модель Д. Берло).
37. Проаналізуйте використання різних семіотичних систем при кроскультурній комунікації.
38. Проаналізуйте мистецтво як вторинну моделюючу систему.
39. Проаналізуйте проблемність питання щодо структури знака.
40. Проаналізуйте семіосферу комунікативного акту.
41. Проаналізуйте семіотичну систему привітань та особливості її прояву.
42. Репрезентуйте внесок У. Морріса у розвиток семіотики.
43. Розкрийте внесок Ф. де Соссюра у розвиток семіотики.
44. Розкрийте лінгвоцентричність характеру семіотики. Проаналізуйте зв'язок семіотики з іншими науковими дисциплінами.
45. Розкрийте основні якості знака у семіотиці.
46. Розкрийте особливості формування семіотичного підходу в епоху античності.
47. Розкрийте поняття знаковості костюму.
48. Розкрийте природу конвенціональності у мистецтві.
49. Розкрийте роль, значення та форми прояву ритуалу як найдавнішої з соціальних семіотик.
50. Розкрийте специфіку потрактування семіотики моди Р. Бартом.
51. Розкрийте специфіку семіотики релігії.
52. Розкрийте сутність концепції К. Леві-Стросса щодо ритуалу як семіотичного механізму трансляції культури.
53. Розкрийте сутність теорії деконструкції Ж. Дерріда.
54. Розкрийте трансмісійну функцію запахів у контексті культури.
55. Систематизуйте галузі семіотики. Визначте місце семіотики культури серед інших напрямків.
56. Систематизуйте класифікацію знаків (за Ч. Пірсом) та наведіть їхні приклади у культурі.
57. Систематизуйте основні семіотичні класифікації культурних кодів.
58. Сформулюйте основні стратегії декодування у мистецтві.

59. Узагальніть здобутки московсько-тартуської семіотичної школи.
60. Узагальніть здобутки французької семіотичної школи.

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Здобувач освіти має право на зарахування результатів неформальної освіти як частини результатів навчання протягом вивчення дисципліни. Це може бути зроблене на основі проходження онлайн-курсу (одного з рекомендованих в «Інформаційних джерелах» або іншого, обраного студентом, але за попередньою узгодженістю з викладачем) або участі у науково-практичній конференції.

зарахування результатів неформальної (інформальної) освіти здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Курс «Семіотика культури» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю.

Кожний теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно протягом семестру студент може набрати максимально 60 балів (30+30). Окрім цього, студент може виконати індивідуальне науково-дослідницьке завдання, що оцінюється від 1 до 5 балів.

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він складається з двох форм роботи: теоретичної та практичної (тестові завдання). Теоретичний блок складається з двох питань, що підсумовують вивчений матеріал та за умови успішного розкриття кожне питання може бути оцінене у 15 балів. Практичний блок складається з 2 тестових завдань, що являють собою закриті тести (по 5 балів кожний). Тести виконуються у письмовому режимі одразу після теоретичної відповіді, а не на місці підготовки.

За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, студент має можливість за результатами навчання з курсу отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS. При виставленні загальної оцінки враховуються наступні критерії:

«А» ставиться у разі, якщо студент:	– постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; – продемонстрував уміння формулювати власну точку зору та аргументовано доводити її; – переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; – добре виконав завдання модульного контролю.
«В» ставиться у разі, якщо студент:	– розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; – не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; – добре виконав завдання модульного контролю.
«С» ставиться у разі, якщо студент:	– розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, але недостатньо й не завжди використовував додаткову літературу; – формулював висновки з окремих питань практичних занять; – не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; – брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
«D» ставиться у разі, якщо студент:	– відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не використовував додаткову літературу; – не проявляв активності на практичних заняттях; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – при виконанні завдань модульного контролю допустив багато неточностей або декілька грубих помилок.
«Е» ставиться у разі, якщо студент:	– відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення; – не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; – недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; – не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; – виконав окремі завдання для самостійної роботи;

	– не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.
«Fx» ставиться у разі, якщо студент:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
«F» ставиться у разі, якщо студент:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – не ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – не виконав індивідуальне науково-дослідницьке завдання; – не проявляв активності на практичних заняттях; – на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; – не виконав завдання модульного контролю.

Набрана студентом кількість балів є основою для виставлення оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Методи та освітні технології навчання

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти засвоюють матеріал завдяки репродуктивним і інтерактивним методам:

- **Метод тестування** (дає змогу перевірити рівень засвоєння матеріалу та виявити прогалини в розумінні семіотичних концептів і теорій).
- **Робота з наочним матеріалом** (аналіз символів, знаків і текстів культури: зображення, архітектурні елементи, кінофрагменти або візуальні меми, які потребують інтерпретації).
- **Метод проблемного навчання** (обговорення ключових семіотичних проблем: як змінюється значення знаків у різних контекстах, роль знаків у формуванні ідентичності культури, вплив цифрових медіа на сучасну семіотичну систему).
- **Інтерактивні лекції** (включають елементи опитувань, завдань на аналіз культурних текстів і міні-дискусій для глибшого розуміння семіотичних моделей).
- **Проектний метод** (розробка студентами мультимедійних презентацій на теми, пов'язані із семіотикою культури: наприклад, семіотичний аналіз популярних культурних явищ або символів певної епохи).
- **Кейс-метод** (розгляд реальних культурних або медійних кейсів: наприклад, як кінострічка використовує знаки й символи для створення сенсів).
- **Творчі завдання** (створення власних текстів або проєктів: наприклад, семіотичний розбір пісень, створення власної системи символів чи аналіз візуальних трендів у сфері культури повсякдення).

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність викладача та студента під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями (міркуваннями). При першому порушенні політики академічної доброчесності здобувач вищої освіти повинен перездати завдання (тему), при повторному порушенні – отримує 0 балів за модуль.

Рекомендована література

Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2013. СС. 16-20, 25-33, 194-198, 233-240.
2. Головей В. Семіотика візуального мистецтва: теоретико-методологічний аспект // Fine Arts and Cultural Studies. 2024. № 3. С. 213–220. Режим доступу: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24784?mode=full>.
3. Ділі Дж. Основи семіотики: [пер. з англ. А. Карася]. Львів: Арсенал, 2000. Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Deely_John/Osnovy_semiotyky.pdf.
4. Козакова О. Семіофера як антропокультурний феномен // Філософські обрії. 2013. № 30. С. 126-132. Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2174/1/Kozakova.pdf>.
1. Осипова В. Ю. Деконструкція культурних кодів // Вісник нац. ун-ту «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2013. № 4. (18). Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/dekonstruktsiya-kulturnyh-kodov>.
2. Семіотичний аналіз явищ культури: Монографія. К., Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2021. 396 с.

5. Сеник Р. Знаково-символічна природа мови // Релігія та соціум. 2014. № 1-2 (13-14). С. 237-242. Режим доступу: [http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup1-2\(13-14\)/36.pdf](http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Chasopys/Vup1-2(13-14)/36.pdf).
6. Чикарькова М. Графіті як знак: семіотичний підхід до вивчення феномену // Вісник Маріупольського держ. ун-ту. Сер.: Філософія, культурологія, соціологія. 2019. Вип. 18. С. 92-98.
7. Шепетяк О. Класифікація знаків у семіотиці Чарльза Пірса // Університетська кафедра. 2014. № 3. С. 129-136. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21_REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Ukaf_2014_3_13.
8. Chandler D. Semiotics: The Basics. Routledge, 2017. 352 p.
9. Crow D. Visible Signs: An Introduction to Semiotics in the Visual Arts. Bloomsbury Visual Arts, 2018. 192 p.

Додаткова

3. Андрейчук Н. Аспекти лінгвосеміотики на сучасному етапі // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 309–322.
4. Бандровська О. "THERE IS NO NEW RUSSIA": семіотика і війна в британській літературі і культурі XX – початку XXI століття // Іноземна філологія. 2024. № 137. С. 246-255. Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/foreignphilology/article/view/4505/4990>.
5. Войцехівська О. І. Семіотика як об'єкт наукового пізнання в концепції Д. Чандлера // Вісн. держ. акад. керів. кадрів культури і мистец. 2007. № 3. С. 21-26.
6. Кікоть А. А. Одяг і костюм у системі моди Ролана Барта // Вісник ХДАДМ. 2008. № 8. С. 37-45. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/VKhDADM/2008-8/08kaasrb.pdf.
7. Коржик А. Семантика кулінарного тексту українців на матеріалі родильного фольклору // Літературознавчі студії. 2013. Вип. 39 (2). С. 36-40. Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/lit_st/39-2/7.pdf.
8. Скалацька О. В. Теорія трьох одягів Р. Барта // Вісн. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Філософія. 2015. Вип. 44. С. 137-147. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2015_44_16.
9. Чикарькова М. Семіотичний вимір соціокультурного простору Чернівців // Місто як простір формування і реалізації соціального капіталу: українські та польські візії: М-ли міжнарод. наук.-практ. відеоконф. (20-21 квітня 2018 р.). Чернівці, 2018. С. 178-181.
10. Чикарькова М. Семіотика смерті в дискурсі східнослов'янської інтерпретації солярного міфу // Актуальні проблеми VIII міжнарод. наук.-практ. Інтернте-конф. (16 травня 2020 р., м. Хмельницький). Хмельницький, 2020. С. 226-227.
11. Cobley P. Introducing Semiotics: A Graphic Guide / Paul Cobley. – Icon Books Ltd, 2010. 176 p.
12. Danesi M. Encyclopedic Dictionary of Semiotics, Media, and Communication Paperback. University of Toronto Press, Scholarly Publishing Division, 2000. 400 p.

Інформаційні ресурси

Теорія знакових систем. Семіотика. Ч. 1. https://www.youtube.com/watch?v=Oe7tPchr_sE
Теорія знакових систем. Семіотика. Ч. 2.
<https://www.youtube.com/watch?v=v8znBHuNKpY>
Як працює семіотика? Чарльз С. Пірс та історія мистецтва
<https://www.youtube.com/watch?v=7eQZRSovQnM>
Key Principles of Visual Semiotics
<https://www.youtube.com/watch?v=AeXjEUZNswY>
Semiotics and Structuralism
<https://www.youtube.com/watch?v=VsMfalOsT3M>
Very Short Introduction to Semiotics
<https://www.youtube.com/watch?v=LO9x15n9aYI>
What is Semiotics? <https://www.youtube.com/watch?v=R7VA95JdbMQ>